

Bản quyền và luật pháp

Bởi:

Đỗ Ngọc Minh

Bản quyền

Bản quyền phần mềm và giấy phép sử dụng

Bản quyền phần mềm

Hầu hết các chương trình mà bạn mua đều đã được đăng ký bản quyền và bạn không được phép sao chép chúng. Trường hợp có thể sao chép được, trên bao bì của sản phẩm cũng sẽ hướng dẫn rất rõ là được quyền sao chép trong trường hợp nào. Thông thường, bạn chỉ được sao lưu lại một bản cho mục đích sao lưu dự phòng. Ngoài ra, nếu bạn sao chép để phân phát hoặc cho ai đó thì bạn đã phạm luật. Nhiều người mua một bản sao chép của một trò chơi, sau đó copy cho bạn bè hoặc người thân trong gia đình của họ. Điều này cũng phạm luật. Thậm chí trong những trường hợp cho người khác mượn đĩa chương trình hoặc đĩa CD chứa chương trình cũng có thể phạm luật.

Hầu hết các văn bản mà bạn tìm thấy trên Internet đều có thể đã đăng ký bản quyền hoặc thuộc về một tổ chức, cá nhân nào đó. Chính vì lý do này nên bạn không nên sao chép văn bản (cho dù là được xem tự do trên Internet) mà không có sự cho phép và luôn luôn phải trích dẫn cho sự sao chép đó.

Giấy phép sử dụng (Licenses)

Thay vì việc phải mua một số lượng lớn đĩa CD phần mềm để cài đặt cho từng máy, các công ty lớn chỉ cần mua một vài đĩa CD và mua giấy phép sử dụng. Nội dung trên giấy phép sử dụng cho phép công ty đó được sử dụng CD phần mềm trên bao nhiêu máy, được copy như thế nào và chia sẻ trong mạng cơ quan như thế nào...

Bản quyền liên quan đến việc sử dụng và phân phối tài liệu được lưu trong các môi trường di chuyển được như đĩa CD, đĩa Zip

Truyền tệp tin qua một mạng nội bộ:

Việc sao chép các tệp tin chia sẻ trên mạng nội bộ cũng cần phải xem xét cẩn thận bởi cho dù thao tác sao chép là rất dễ dàng thì bạn cũng chỉ có thể sao chép nếu được quyền.

Điều này cũng tương tự trong trường hợp bạn muốn chia sẻ phần mềm cho ai đó, dù phần mềm đó là của bạn nhưng bạn cũng chỉ được phép chia sẻ nếu được quyền làm điều này.

Tải về (download) tệp tin từ Internet:

Bạn nên cẩn thận khi tải về tệp tin từ Internet bởi vì một nơi có thể nói là cho tải tài liệu miễn phí thì cũng không có nghĩa là người chủ của trang đó có quyền cho phép bạn tải về và sử dụng những tài liệu đó. Từ trên Internet, bạn có thể tải về rất nhiều tài nguyên, có tài nguyên miễn phí thực sự và có tài nguyên được đưa lên trái phép. Bạn luôn cần lưu ý tới vấn đề này và nên tải tệp tin về từ những địa chỉ uy tín, tin cậy.

Đĩa mềm/ đĩa USB/ đĩa CD/ đĩa DVD/ đĩa ZIP...:

Nếu bạn mua phần mềm trên đĩa hoặc dữ liệu như thư viện hình ảnh, âm thanh..., bạn có thể được cho phép tạo một bản sao lưu (nhớ rằng chỉ vì mục đích lưu trữ dự phòng). Bạn không được phép phân phối các bản copy cho gia đình và bạn bè và chắc chắn không được phép nhân bản và bán lại như phần mềm thương mại.

Các thuật ngữ shareware, freeware

Phần mềm miễn phí (Freeware)

Có rất nhiều phần mềm được viết ra và phân phát miễn phí, có nghĩa là người dùng có thể tự do sử dụng mà không phải trả bất kỳ chi phí nào. Tuy nhiên, nên đọc kỹ thông tin về giấy phép sử dụng được cung cấp cùng với phần mềm, cho dù đó là phần mềm miễn phí.

Có nhiều người sẽ hỏi, tại sao lại miễn phí? Câu trả lời là, có rất nhiều lý do. Vì mong muốn được giúp đỡ mọi người (như một số phần mềm diệt virus), vì mong muốn được thể hiện (không cho không phần mềm thì không ai biết đến mình), vì muốn cho mọi người biết mình có những sản phẩm thực sự tốt qua việc phân phát một số sản phẩm miễn phí để rồi bán được những sản phẩm khác với việc người mua phải trả tiền (nhiều công ty tiếp thị sản phẩm theo hướng này)...

Phần mềm chia sẻ (shareware)

Phần mềm chia sẻ là phần mềm cho phép bạn sử dụng sản phẩm miễn phí trong một khoảng thời gian giới hạn và trong khoảng thời gian đó, bạn xem có phù hợp không, có nên mua không. Sau thời gian dùng thử bạn phải xóa bỏ nó hoặc trả tiền cho người sản xuất để trở thành người sở hữu thực sự phần mềm đó.

Trong một môi trường kinh doanh đầy cạnh tranh, để sản phẩm của mình đến được tay người sử dụng, các công ty thường cung cấp phần mềm dưới dạng chia sẻ. Thường thì

các phần mềm chia sẻ này sẽ bị hạn chế một số chức năng quan trọng và có giới hạn ngày sử dụng như đã trình bày ở trên. Quá ngày sử dụng được phép, phần mềm sẽ thông báo và tự khoá chức năng, không cho phép người dùng tiếp tục sử dụng.

Luật bảo vệ dữ liệu

Dữ liệu là quan trọng nhất trong các hệ thống máy tính, chính vì vậy mà vấn đề bảo vệ dữ liệu là hết sức quan trọng. Nếu hệ thống máy tính của bạn chứa các thông tin riêng tư thì bạn có trách nhiệm bảo vệ các thông tin này, đối với cá nhân nói riêng và kể cả đối với pháp luật, với xã hội nói chung.

Ví dụ nếu máy tính của lực lượng cảnh sát được sử dụng bởi những người xấu thì việc để lộ thông tin là điều rất nguy hiểm, chưa kể các thông tin đó có thể bị sửa đổi trái phép. Tương tự vậy, các cơ quan như phòng khám, văn phòng chính phủ thường chứa rất nhiều không tin vừa nhạy cảm và riêng tư, đòi hỏi phải được bảo vệ và tôn trọng. Trong một xã hội tự do bạn có quyền đảm bảo rằng thông tin về bạn không được lạm dụng, quyền này được đảm bảo bởi *luật bảo vệ dữ liệu*.

Xây dựng luật bảo vệ dữ liệu

Các nguyên tắc cơ bản được liệt kê dưới đây được trích dẫn từ nội dung của đạo luật bảo vệ dữ liệu của vương quốc Anh. Đây chỉ là một ví dụ minh họa và bạn có thể tham khảo.

- Thông tin được chứa trong dữ liệu cá nhân phải được thu thập và xử lý rõ ràng, đúng luật.
- Dữ liệu cá nhân chỉ được phép lưu trữ cho những mục đích đặc biệt và hợp pháp.
- Dữ liệu cá nhân được lưu trữ cho bất kỳ mục đích nào sẽ không được sử dụng hoặc công bố trong bất kỳ hoạt động nào mà không phù hợp với những mục đích đó.
- Dữ liệu được lưu trữ cho bất kỳ mục đích nào chỉ cần vừa đủ, và không quá thừa đối với mục đích đó.
- Dữ liệu cá nhân cần phải chính xác, thực sự cần thiết và phải được cập nhật.
- Dữ liệu cá nhân được lưu trữ cho bất kỳ mục đích nào sẽ không được lưu giữ lâu hơn nhu cầu của mục đích đó.
- Dữ liệu cá nhân được lưu trữ trong các hệ thống dịch vụ hoặc được xử lý bởi những người làm việc trong phòng tin học hay phòng công nghệ thông tin. Các phòng ban này đã được thiết lập các tiêu chuẩn an toàn thích hợp nhằm chống lại những truy cập trái phép, thay đổi hay phá hoại dữ liệu cá nhân và chống lại những tai nạn gây mất mát thông tin.